

Wojenne i powojenne losy Bolesława Kukielki

Ewelina Adamska

Kl. 2f

II Liceum Ogólnokształcące

im. Marii Konopnickiej w Zamościu

ul. Partyzantów 68

22-400 Zamość

tel. 84 639 25 14

Opiekun: Agnieszka Baraniecka

Zamość 2025

W swojej pracy chciałabym przedstawić losy Pana Bolesława Kukielki, członka Związku Walki Zbrojnej oraz Batalionów Chłopskich na ziemi krasnostawskiej. Wywodził się z rodziny, która zawsze stawiała Ojczyznę na pierwszym miejscu, a jego przodkowie nieraz udowadniali to swoimi czynami.

Dziadek Bolesława Kukielki brał udział w powstaniu styczniowym, został za to zesłany na Syberię na 12 lat [zdj. 1]. Rodzice Bolesława Stanisław i Katarzyna Kukielka (z domu Rysak) mieszkali w małym, dwupokojowym domu [zdj. 2] w Tarnogórze¹ i zajmowali się pracą na gospodarstwie rolnym. Tam też 27 listopada 1916 r. urodził się Bolesław Kukielka. Chłopiec uczęszczał do przedszkola, a następnie do szkoły podstawowej w rodzinnej wsi. Rozwijał się ponadprzeciętnie: w ciągu 4 lat skończył aż 7 klas. Codziennie chodził pieszo do szkoły rolniczej w Krasnystawie. Pracował na roli w rodzinnym gospodarstwie. Lubił wędkować i zbierać grzyby z pobliskich lasów, ale szczególnie interesowały go książki. Czytał książki historyczne, pisał poematy. Przed wybuchem II wojny światowej zaciągnął się do wojska. Został skierowany do Grudziądza.

Kiedy wybuchła wojna wziął udział w kampanii wrześniowej. Po jej upadku zaczął działalność konspiracyjną w ZWZ w latach 1940-1942 [zdj. 3], dołączył też do SL Roch². Był jednym z pierwszych organizatorów Batalionów Chłopskich (BCh) na ziemi krasnostawskiej³[zdj. 4 i 5]. W 1940 r. stworzył oddział składający się z 20 ochotników z pobliskich wsi (Tarnogóra, Izbica, Wirkowice), pod koniec okupacji dowodził oddziałem mającym, według różnych źródeł, około 100 [zdj. 6] lub 120 [zdj. 7] żołnierzy. Kwatera główna oddziału mieści się w Wirkowicach, ok. 2 km od Tarnogóry. Bolesław od stycznia 1941 roku stał na czele „Oddziału Specjalnego”⁴. Był dowódcą oddziału dywersyjnego. *„Prowadzi nieustanne i wyjątkowo zacięte walki z okupantem niemieckim. Przeprowadza akcje sabotażowe i wysadzanie pociągów. W czasie swojej działalności bojowej wysadził 26*

---

¹ Tarnogóra – wieś w gminie Izbica, w powiecie krasnostawskim, województwie lubelskim, nad rzeką Wieprz. Patrz: J. Niedźwiedz, *Leksykon historyczny miejscowości dawnego województwa zamojskiego*, Zamość 2003, s.520-523.

² Stronictwo Ludowe „Roch” (SL „Roch”) – nazwa partii konspiracyjnej powstałej w 1940 kierowanej przez Centralne Kierownictwo Ruchu Ludowego. SL „Roch” działające w czasie II wojny światowej powstało głównie na bazie przedwojennego Stronictwa Ludowego i Związku Młodzieży Wiejskiej RP „Wici”. Posiadało swoją własną strukturę zbrojną- Bataliony Chłopskie.

³ Nazwę Bataliony Chłopskie, przyjęto formalnie dopiero w 1944 r., ale używano jej już wcześniej. (wcześniej znane również pod nazwą Chłopska Straż). BCh były drugą, po Armii Krajowej, siłą militarną w okupowanej Polsce. W walkę zaangażowało się ok. 170 tys. ludzi. Organizacja działała na terenie Generalnego Gubernatorstwa i w Wielkopolsce w celu obrony wsi polskiej przed terrorem niemieckim i eksploatacją gospodarczą.

⁴ Źródło informacji o kwaterze głównej oddziału oraz dywersji w Oddziale Specjalnym (OS): Piotr Zieliński, *Powiatowy Urząd Bezpieczeństwa Publicznego w Krasnystawie w latach 1944-1956*, pod red. Jacka Romanka, Lublin 2008, str. 92 i 93.

pociągów” - pisze Franciszek Kamiński⁵ w oświadczeniu świadka [zdj. 8].

Zaufanymi ludźmi Kukiełki byli: Władysław Rysak ps. Rekin, Feliks Karwat, Piotr Harasim ps. Łapa, Zenon Koszyk, Jan Szorc, Irena Dobaczewska (sanitariuszka), Konstanty Telejko, Aleksander Nizioł, Kazimierz Nizioł ps. Miech, Maria Szczur z d. Rysak ps. Błyskawica, Jan Lenkiewicz, Mieczysław Błażejewicz ps. Pionier, Tomasz Repeć i Jan Petla.⁶ [zdj. 9]. Bolesław Kukiełka, tak jak inni konspiratorzy, też ma swoje pseudonimy: Żandarm i Janusz. Należy do 14 obwodu (krasnostawskiego) IV okręgu BCh obejmującego województwo lubelskie.

W roku 1942 następuje reorganizacja i podzielenie BCh na oddziały taktyczne i terytorialne, z których rok później wydzielili się PKB⁷, Straż Samorządowa i Oddziały Specjalne podporządkowane Delegatowi Rządu na Kraj. Janusz współpracował z komisjami gospodarczo-rolnymi, by prowadzić działania zbrojne. Nie udałoby się to bez żywności, pieniędzy oraz materiałów potrzebnych do walki z okupantem. Współpraca ta przynosi też pomoc biednym ludziom, wysiedleńcom, jeńcom i więźniom radzieckim, którzy nie mają z czego i za co żyć. Pomoc trafia głównie do oddziałów partyzanckich i walczącej Zamojszczyzny, członków ruchu oporu i ich rodzin⁸.

Kukiełka prowadził wiele akcji dywersyjnych takich jak przerywanie linii telefonicznych [zdj. 10] czy wysadzanie niemieckich pociągów, które przewożą cegły, (produkowane w Klinkierni)⁹ na budowę nowych pieców na Majdanku. Jedną z akcji jest też unieruchomienie samej Klinkierni, z której cegły są wykorzystywane przy budowie dróg i schronów na froncie wschodnim¹⁰. W działaniach dywersyjnych często towarzyszy mu Jan Pasiak ps. Jawor i Mieczysław Michoński ps. Szczepcio [zdj. 11 i 12] Żandarm nawiązuje współpracę z partyzanckimi oddziałami im. Suworowa (dowódca: st. lejtnant Sankow) i im. Kirkowa (dowódca: lejtnant Niegodin) i razem wysadzają niemieckie pociągi. Radzieccy partyzanci w zamian za uratowanie życia, w ramach podziękowania wystawiają „sprawki” i depesze z dedykacją dla płk. Werszychory. W roku 1944, po wyzwoleniu, stają się one „listami żelaznymi”, dzięki nim Żandarm unika aresztowania przez NKWD.

Czasy wojny rządzą się własnymi prawami, niektóre akcje są utrudnione, ponieważ

---

⁵ Franciszek Wawrzyniec Kamiński, ps. „Olsza”, „Kowal”, „Zenon Trawiński” – polski działacz ruchu ludowego i wojskowy, generał dywizji Wojska Polskiego, komendant główny Batalionów Chłopskich, zwierzchnik Kukiełki, szef I Oddziału Sztabu Komendy Głównej Armii Krajowej. Poseł do Krajowej Rady Narodowej i na Sejm Ustawodawczy.

⁶ Piotr Zieliński, *Powiatowy Urząd Bezpieczeństwa Publicznego...* str.93.

⁷ PBK- Państwowy Korpus Bezpieczeństwa.

⁸ Paweł Czuba, Jan Wojtal, *Walczyli na ziemi krasnostawskiej 1939-1945*, Warszawa 1979, str.136.

⁹ Klinkiernia znajduje się w Izbicy przy ulicy Fabrycznej 29.

¹⁰ Piotr Zieliński, *Powiatowy Urząd Bezpieczeństwa Publicznego...* str.94.

nie każdy popiera działania dywersyjne i woli donosić [zdj. 9]. Na partyzantów zastawiane są pułapki, wiele ludzi współpracuje z Niemcami, wydaje miejsca ukrywania się partyzantów, mówią o planowanych działaniach dywersyjnych.

Bolesław Kukiełka w swoich wspomnieniach pisze: „*Jan Jarocki, szpicel gestapo, który w grudniu 1943 r. doniósł, do Tarnogóry przyjechała «banda»¹¹, wskazując - jako miejsce jej położenia tu - mój dom. Tegoż wieczoru planowana była akcja BCh na Państwową Klinkiernię w Izbicy [...] Niemcy i ich szpicle prawie każdego wieczora organizowali na miejscowym cmentarzu zasadzki przeciw partyzantom*” [zdj. 13].

Kiedy w roku 1944 Niemcy zaczynają się wycofywać pod naporem armii radzieckiej rząd polski na uchodźstwie mówi, by Polacy jak najszybciej zajmowali wszelkie organy władzy. AK i BCh na terenie powiatu krasnostawskiego mają bardzo dobrze zorganizowane struktury, które tworzą nowe organy władzy.

Pod koniec czerwca 1944 r. Ekspozytura Śledcza PKB pod dowództwem Bolesława Kukiełki tworzy tymczasową policję w wolnym Krasnymstawie. Postanawia wypuścić wielu więźniów, zostają tylko ci, którzy zasłużyli na więzienie. Ruchy te akceptuje radziecki komendant wojenny mjr Groźniew. Kilka dni później członkowie Armii Ludowej (AL) z Leonem Radeckim na czele chcą pozbyć się Janusza, gdy do miasta przyjeżdżają przedstawiciele PKWN. Namawiają Groźniewa, by przestał współpracować z Kukiełką i BCh. Powstaje milicja, która przejmuje kontrolę nad wszystkimi urzędami. Leon Radecki zostaje Komendantem Powiatowym MO, zwołuje zebranie AK i BCh, na którym informuje, że komuniści przejmują władzę w Polsce. Wg. UB¹² Żandarm rezygnuje ze stanowiska w ekspozyturze, nie uznaje władzy PKWN i nie przyjmuje nominacji do bycia zastępcą Komendanta Powiatowego MO.¹³ [zdj. 14]. Władza oskarża go o porzucenie posterunku. Janus stawia się na komisariacie, komendant NKWD mjr. Wasilewski stara się go namówić do uznania PKWN, lecz na próżno. Przesłuchanie skutkuje oddaniem broni przez Kukiełkę i zwolnieniem do domu.¹⁴ UB od tej pory szerzy fałszywe informacje na temat Kukiełki, by zniszczyć go w sferze publicznej.

W sierpniu 1944 r. Bolesław ma zorganizować grupę żołnierzy,¹⁵ którzy mieliby walczyć przeciwko Niemcom u boku Armii Czerwonej. NKWD żąda listy ochotników i

---

¹¹ Bolesław Kukiełka w dokumentach UB nazywany jest agentem i bandytą.

¹² Są to dokumenty, które miały oczernić Kukiełkę, niezgodne z prawdziwymi wydarzeniami, manipulacje UB by go później oskarżyć.

¹³ Piotr Zieliński, *Powiatowy Urząd Bezpieczeństwa Publicznego..* str.95.

¹⁴ tamże str.96.

¹⁵ Bolesław Kukiełka miał wyznaczone zadanie, by stworzyć oddział składający się głównie z żołnierzy BCh.

wzywa ich do Lublina, jest to podejrzane, więc Bolesław przestaje werbować z czego musi się tłumaczyć. Mówi, że tylko AK i PKWN może zarządzać mobilizacje, od tej pory NKWD, UB i MO regularnie robią naloty na dom Bolesława, przez co musi się ukrywać. Jego dom jest cały czas obserwowany.

11 marca 1946 roku Bolesław Kukiełka ujawnia się¹⁶ w Warszawie - dwa dni później UB przeszukuje jego dom i aresztuje wszystkim tam przebywających.

Pod koniec wojny; Kukiełka za zasługi w walce o wyzwolenie Polski został odznaczony [zdj. 15] przez Komendanta Głównego BCh Franciszka Kamińskiego Złotym Krzyżem Orderu Virtuti Militari, Krzyżem Walecznych, Złotym Krzyżem Zasługi z Mieczami i awansował do stopnia majora¹⁷.

Po ujawnieniu się Kukiełka zostaje wezwany do prokuratury, nie godzi się na współpracę z nową władzą i zostaje zdegradowany do stopnia strzelca. UB prowadzi obserwacje i zbiera dowody na Bolesława, nadają mu pseudonim Pan [zdj. 16], jednak nie znajdują nic. Chcą go oczernić i piszą zmyślane historie [zdj. 6], np. *“oddział ten niejednokrotnie wykorzystywany był do rabunków [...] na cele osobiste [...] Kukiełka Bolesław ps. «Żandarm» i jego klika opływali w dostatkach i prowadzili hulaszczy tryb życia, pozostali członkowie chodzili głodni i obdarci, z czego wspomniany Kukiełka sam się naśmiewał mówiąc do nich: dziady.”*¹⁸.

Kukiełka wraca do zwyczajnego życia, zajmuje się uprawą ziół¹⁹ oraz tytoniu. Dołącza do Związku Plantatorów Tytoniu i wkrótce zostaje jego prezesem [zdj. 17]. Ma ogromne poparcie w Związku Bojowników o Wolność i Demokrację- tam również zostaje prezesem. Ale pomimo oświadczeń potwierdzających dobrą przeszłość kandydata od Franciszka Kamińskiego [zdj. 7] i Jana Wojtala [zdj. 3], MO cały czas odwołuje się od decyzji. Kukiełka jest aktywny politycznie, często się udziela, wygłasza przemówienia, broni chłopów. Nie boi się zabierać głosu w ważnych sprawach, codziennie słucha radia Wolna Europa (1952/53). Ma dobrą pamięć - dzięki niej jest w stanie przemawiać bez kartki, dobrze pamięta rozmowy [zdj. 18 i 19].

5 marca 1953 r. umiera Józef Stalin, Żandarm pisze poemat pod tytułem „Wiersz o śmierci Stalina”, gdzie opisuje zbrodnię Stalina na własnym narodzie. W Boże Narodzenie napisał „Spowiedź ściganego” w której opisywał swoje życie w ukryciu [zdj. 20]. Ten utwór

---

¹⁶ Kukiełka po łącznie 6 latach ukrywania się wreszcie może wrócić do rodziny.

¹⁷ Piotr Zieliński, *Powiatowy Urząd Bezpieczeństwa Publicznego...*, str.95.

¹⁸ Piotr Zieliński, tamże str.98.

¹⁹ Kukiełka przeważnie uprawia zioła takie jak lubczyk, kozłek lekarski, tymianek.

mówi o tym, że informacje zebrane przez UB nie zawsze są prawdziwe.²⁰

W latach 90 – tych historią B. Kukielki zainteresował się Ośrodek Karta [zdj. 21]. Kukielka chętnie dzieli się z nią swoimi doświadczeniami i pilnuje by prawda była przekazywana dalej, za to fałszywe informacje zostały zdementowane.

Bolesław dostaje liczne dyplomy [zdj. 22], nagrody i podziękowania za walkę za ojczyznę np. z Dziennika Ludowego czy IPN[zdj. 23 i 24]. Wielkim zaszczytem jest uczestnictwo w 220 rocznicy ustanowienia Orderu Virtuti Militari i zdobycie odznaczenia [zdj. 25 i 26].

Ostatnie lata Bolesław Kukielka spędza szczęśliwie, głównie w swoim rodzinnym domu. Wraz z żoną Zofią miał dwójkę dzieci Janusza (Tarnowskiego²¹) i Barbarę.

Bolesław Kukielka zmarł w wieku 97 lat w dniu 29 września 2013 r. [zdj. 27]. Przez życie szedł ze słowami Bóg, Honor i Ojczyzna na ustach. W czasach, kiedy słowo Człowieczeństwo utraciło swoje znaczenie, on udowadniał, że można być człowiekiem nawet w ciężkich i tragicznych okolicznościach. Jego życiowe motto zostało zawarte we wpisie, który umieścił w pamiętniku córki Barbary:

*Idź przez życie z dumnym czołem, sofizmu poznaj prawdę,
dogmat wiary, wielkość żrenic, honor, prawda Boga dworem.*

---

²⁰ Były kłamstwem lub zmienione by pasować pod narrację radziecką.

²¹ Kukielka bał się, że nazwisko przeszkodzi synowi w studiach i przyszłym życiu, więc Janusz Kukielka zmienił nazwisko na Tarnowski. Wzięło się ono od założyciela Tarnogóry (by syn zawsze pamiętał, skąd pochodzi).

ANEKS

W rodzinie
Dziadek Bolesław Kukielki brat
udział w powstaniu styczniowym
w 1863 roku.
Za ten udział skazany był
na Syberię - dostał 12 lat
i przebywał 6 lat - wrócił jako
wrota otwiera z gruszką
Zmarł w wieku 50 lat.
Mogiła jego znajduje się w
cmentarzu parafialnym w Tamagaj
Jego wnuk Bolesław Kukielki
też. Wskrył tu dla opis

[zdj. 1] Notatki Pani Barbary, córki B. Kukielki o losach jego dziadka.

[zdj. 2] Rodzinny dom Bolesława Kukielki.

ZAŚWIADCZENIE

Nr 433118 / 0338262

**URZĄD DO SPRAW KOMBATANTÓW
I OSÓB REPRESJONOWANYCH**

KUKIEŁKA .....
Nazwisko

BOLESŁAW .....
Imiona

27.11.1916r. TARNOGÓRA .....
Data i miejsce urodzenia.

Uprawnia do przejazdów PKP i PKS wg 50% zniżki

[Signature]

podpis posiadacza zaświadczenia

Niniejsze zaświadczenie uprawnia do ulg i świadczeń określonych w ustawie z dnia 24 stycznia 1991 r. o kombatantach oraz niektórych osobach będących ofiarami represji wojennych i okresu powojennego (Dz.U. nr 17, poz. 75 z późniejszymi zmianami).

[Stamp: Urząd do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych]

Z upoważnienia Kierownika
Urzędu do Spraw Kombatantów
i Osób Represjonowanych
m.p.
dr Jan Salkowski
Dyrektor Zespołu Weryfikacji

09.09.97 .....
Data

[Signature]
Podpis

[zdj. 4] Pierwsza strona zaświadczenia z Urzędu do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych.

**RODZAJE I OKRESY
ZALICZANE DO UPRAWNIEŃ
USTAWOWYCH**

Okresy		Wyszczególnienie	Przepis ustawy
od	do		
06 1941	07 1944	Bataliony Chłopskie	01

Łącznie: lat ..... 03 ..... miesięcy ..... 02 .....

Została ..... lat ..... miesięcy .....

[Stamp: Urząd do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych]

Z upoważnienia Kierownika
Urzędu do Spraw Kombatantów
i Osób Represjonowanych
m.p.
dr Jan Salkowski
Dyrektor Zespołu Weryfikacji

Adres zamieszkania

.....
TARNOGÓRA
.....
GM. IZBICA
.....
m. ....
.....
.....
.....

[zdj. 5] Druga strona powyższego zaświadczenia.

Krasny dnia 6.II.1953r.

KOPIA

Streszczenie agencyjnego rozpracowania z dnia 22 stycznia 1999 roku o ochronie informacji niejawnych pod kryptonimem "Rudy".

JAWNE
Podstawa prawna-art. 86 ust.3 ustawy
z dnia 22 stycznia 1999 roku o ochronie
Informacji niejawnych
(Dz.U.Nr 11 poz.952 późn. zm.)

dotyczy :

Kukielki Bolesława ps."Żandarm"
i "Janusz" s. Stanisława i Katarzy-
ny zd. Rysak, urodz. 27.II.1916r.
w Tarnogórze gm. Tarnogóra pow.
Krasnystaw, wojew.Lublin, narod.
polska, rzym.kat.obw. polskie, żonat
rolnik, wykształcenie szkoła rolni-
cza, ost. zam. Tarnogóra pow.Krasn-
staw, Mając lat 7 uczęszczał do

szkoły, po ukończeniu szkoły pracował przy rodzicach na gospodarstwi
-około 1938r. wspomniany został powołany do wojska, gdzie służył
w stopniu kaprała w Żandarmii wojskowej. W okresie okupacji wstąpił
do powstającej organizacji Z.W.Z. i w tym to czasie zajmował się
szmugłem z Niemcami na wskutek czego w 1942r. został przełapany
przez żandarmię i aresztowany, lecz w trakcie transportu udało mu
się zbiec i był zmuszony się ukrywać. W miesiącu styczniu 1943r.
wstąpił do organizacji B.Ch. pełniąc funkcję Komendanta oddziału B.C
-do którego skupiały elementy przypadkowe o wypaczonym charakterze
społecznym i politycznym, w wyniku czego oddział ten niejednokrotnie
wykozystywany był do rabunków, a uzyskane fundusze nie szły na cele
organizacyjne a były wykozystywane na cele osobiste przez w/w Kukiel-
ka Bolesława ps."Żandarm" i ludzi jemu bliskich jak [redacted]
zam. Izbica [redacted] zam. Izbica, [redacted]
[redacted] i wielu innych, którzy to
tworzyli trzon tego oddziału, która w/g posiadanych danych składał
się z 120 ludzi.

Mając taki oddział wspomniany Kukielka Bolesław nie wyko-
zystywał go w pełni do walki z okupantem pomimo, że oddział jego był
oddziałem dywersyjnym, a niejednokrotnie dokonywał napadów na oddzia-
ła A.L. i członków P.P.R. których rozbrajał i wydawał wyroki śmierci,
i z jego polecenia została rozbita komórka P.P.R. w Przysiółku Tarn-
ry. Ponadto napadał na członków A.L. w Wierkowicach, o czym mogą
stwierdzić [redacted],
zamieszkały w Izbicy gm. Tarnogóra pow. Krasnystaw. Zaznaczam, że gd-
Kukielka Bolesław ps."Żandarm" i jego klika uprzywali w dostatkach i
prowadzili chuligańskie życie, pozostali członkowie oddziału
chodzili głodni i obdarci, z czego wspomniany Kukielka sam się
nasmiewał mówiąc na nich dziady. W czasie połączenia się A.K. i B.C
wspomniany Kukielka Bolesław ps."Żandarm" połączył się z A.K. i utwo-
żona została organizacja B.Ch. pod wpływem ideologicznych A.K. W tym
czasie Kukielka wszedł do Trójki "Rocha" i pełnił jednocześnie funk-
cję Komendanta ekspozytury śledczej 14 Obwodu pow. Krasnystaw, było to
w roku 1944.

Po wkroczeniu Armii Czerwonej na teren pow. Krasnystaw, [redacted]
"Roch" i B.Ch. występuje z podziemia i zaczęli obsadzać stanowiska
swoimi ludźmi a Kukielka Bolesław ps."Żandarm" z ramienia "Rocha"
objął stanowisko Komendanta ekspozytury śledczej i Z-cy Komendanta
M.O. Na wskutek zwrotu polityki "Rocha" odmówił współpracy wspomniany
i upuścił to stanowisko a wszedł do tworzącej się władzy z ramienia
partii P.P.R. i pełnił funkcję kierownika Referatu Śledczego w P.K.1
Krasnystaw, z kąd w styczniu 1945r. zdezerterował. Przez cały okres
jego pracy w Kom.Pow. M.O. wspomniany utrzymywał kontakty z ludźmi
podległemu mu oddziału, z którymi w dalszym ciągu się kontaktowa.
Po dokonaniu dezercji w/w w dalszym ciągu się ukrywał, dok-
nując rabunków i terroryzując czł. partii i funkcj. Władzy Ludowej

[zdj.6] Fragment streszczenia agencyjnego rozpracowania B. Kukielki.

Kamiński Franciszek, ps. Zenon
Trawiński
Warszawa ul. Polna 18/20 m. 87
(Nazwisko, imię, pseudonim i adres
wydającego oświadczenie)

Warszawa, dnia 30.VIII.1976 r.
(miejscowość)

Oświadczenie świadka

Ja, jako uczestnik(czka) (wymienić formację Ruchu Oporu, nazwę obozu lub więzienia formację wojskową, (od — do): działalności Stronnictwa Ludowego "Roch" i Batalionów Chłopskich świadomy(a) odpowiedzialności, wynikającej z przepisów prawa karnego za prawdziwość po danych niżej przeze mnie faktów, legitymujący się dowodem osobistym: seria i numer SJ 5046228 wydanym dnia 16.VI. 1964 r. przez: KDMO Warszawa-Żolibz

oświadczam,

że Ob. Bolesław Kukielka syn (córka) Stanisława urodz. dnia 27 listopada 1916 roku w Tarnogórze, woj. zamojski jest mi znany(a) osobiście jako uczestnik(czka) (wymienić formację Ruchu Oporu, nazwę obozu lub więzienia, formację wojskową oraz okoliczności, w których świadek zetknął się z otrzymującym(cą) oświadczenie i czasokres od — do): Stronnictwa Ludowego "Roch" i Batalionów Chłopskich na terenie pow. Krasnostaw i Zamojszczyzn w latach 1940 - 1944.

Wyżej wymieniony(a) posiadał(a) pseudonim "Janusz" i "Żandarm" i pełnił(a) funkcję — brał(a) udział (w tej części opisuje się: przebieg służby i działalności w okresie bezpośredniego udziału w walkach wolnościowych, pełnioną funkcję, stopień wojskowy, w jakich był(a) oddziałach, grupach, placówkach, pod czym dowództwem, kierownictwem, udział w akcjach bojowych i innych, w jakich miejscowościach, nazwa obozu itp. wszelkie zmiany i czasokres od — do): Bolesława Kukielkę znam osobiście. W okresie prze wojennym był aktywnym działaczem Związku Młodzieży Wiejskiej R.P "Wici" i Stronnictwa Ludowego. W czasie wojny początkowo działał ramach Stronnictwa Ludowego w konspiracji pod kryptonimem "Roch. W roku 1940 przechodzi do działalności zbrojnej w szeregach Batalionów Chłopskich. Organizuje oddział dywersyjny i zostaje mianowany jego dowódcą. Prowadzi nieustanne i wyjątkowo zacięte walki z ok pantem niemieckim. Przeprowadza akcje sabotażowe i wysadzanie pociągów. W czasie swojej działalności bojowej wysadził 26 pociągów
Jeśli świadek jest członkiem ZBoWiD, powinien wpisać numer legitymacji członkowskiej wydanej przez Zarząd Okręgu w _____

Własnoręczność podpisu stwierdza się:

(pieczęć i podpis odpowiednich władz
lub Zarządu ZBoWiD)

Prawdziwość powyższych danych
stwierdzam własnoręcznym podpisem
Kamiński Franciszek
b. Komendant Główny Batalionów Chłopskich
(Nazwisko, imię, stopień wojskowy,
funkcja, stanowisko)

[zdj. 7] Oświadczenie świadka gen. Franciszka Kamińskiego ps. Zenon Trawiński - komendant główny BCh, zwierzchnik B.Kukielki.

[zdj. 8] Bolesław Kukiełka, 11 od lewej strony, trzyma “pod pachę” ранnego żołnierza.

[zdj. 9] Kukiełka z działaczami konspiracji; pierwszy od lewej w dolnym rzędzie.

[zdj. 10] Bolesław współpracował z m.in: po lewej - Mieczysław Michoński ps. Szczepcio, w środku - Jan Pasiak ps. Jawor”, po prawej - Bolesław Kukielka ps. Żandarm, Janusz .

[zdj. 11] W pierwszym rzędzie pierwsze od lewej siedzi Bolesław Kukielka, nad nim stoi Mieczysław Michoński ps. Szczepcio, na środku zdjęcia obok Kukielki siedzi Jan Pasiak ps. Jawor.

Na nieszczęście element ten często umacniał swoje stanowiska, dorabia się dobrych posad i znajdował możnych protektorów.

A oto przykłady:

Jarocki Jan, szpicel Gestapo, który w grudniu 1943 r. doniósł, do Tarnogóry przyjechała "banda", wskazując - jako miejsce jej pobytu - mój dom. Tegoż wieczoru planowana była akcja BCH na Państwowej Klinkierni w Izbicy, skąd wywożono klinkier na budowę bunkrów na froncie wschodnim. Niemcy i ich szpicle prawie każdego wieczora organizowali na miejscowym cmentarzu zasadzki przeciw partyzantom. Tym samym dniu, kiedy planowaliśmy akcję na klinkiernię, postanowiliśmy również zlikwidować i Niemców, którzy przygotowali na cmentarzu zasadzkę. Udział w tym wzięli: czterech oficerów oddziałów dywersyjnych B.Ch. oraz dwóch żołnierzy. Dzięki świetnemu wywiadowi na zaalarmowanych przez Jarockiego Niemców udało nam się zrobić zasadzkę, w której byłem kontuzjowany oraz lekko ranny.

Jan Jarocki pobiera dzisiaj rentę, a jego żona do roku 1956 była najbardziej wpływową jednostką w powiecie Krasnostaw.

Julian Podgórski - w okresie okupacji w najlepszym wypadku postać bierna, wybitny działacz sanacyjny. W tym okresie na uniwersytecie ludowym po moim wystąpieniu, domagającym się parcelacji bez wykupu, Podgórski m.in. powiedział: "wszystkim mędrkom komunistycznym dałby karę śmierci".

Dziś ten sanacyjny działacz, mający średnie wykształcenie, jest dyrektorem P.L.O., o wielkich możliwościach.

Gdy w prywatnej rozmowie z I-szym sekretarzem FK PZPR w Krasnostawie, Jankowskim, zwróciłem uwagę na znaną powszechnie działalność sanacyjną Podgórskiego, Jankowski odpowiedział: "Czy wy sądzicie, że my nie wiemy, że gdyby przyszli Amerykanie, to Podgórski byłby pierwszym Amerykaninem? Co jednak zrobić, jak on ma protekcję. Ja tego nie uznaję, ale muszę się z tym pogodzić".

Podpadli i oficerowie U.B., którzy zebrali przeciw niemu odpowiednie materiały, a powyższe mógłby wyjaśnić stary działacz KPP, więzień sanacyjny, dziś ppłk. Rysak Feliks, pracujący w jakimś sztabie wojskowym, Warszawa, ul. Olszewska.

[zdj. 12] Donosicielstwo, pułapki na partyzantów, likwidacja Niemców, Jan Jarocki, Julian Podgórski, obojętność na urzędników zbrodniarzy.

Wólka Orłowska leży o 4 km od mego miejsca zamieszkania, stwierdzam, że jest to całkowity wymysł Lisika. Nie tylko że nie zabito 300 Niemców, ale żadne starcie na tym terenie nie miało miejsca. Całość to zwykle kpiny i bajeczki dla dzieci. Pisząc o mnie podaje że ode mnie do AL przeszło 60 ludzi. Wreszcie w całym powiecie było to samo, ale dalej na mój temat /29 lipca 1944 r./ str. 195. "Posterunek policji był już obsadzony przez grupę /podaje moje nazwisko/. Część ludzi trzymała warty przy starostwie, po mieście chodziły patrole BCh".

Istotnie, widząc rozgardiasz w kilka dni po wkroczeniu wojsk radzieckich znalazłem się Krasnymstawie, aby zrobić porządek. Bo przecież AL i GL mieli ludzi wyłącznie na papierze, czego dowodem, że bez mojej wiedzy z ramienia PKWN zostałem powołany na stanowisko zastępcy komendanta MO pow. Krasnystaw i to w sierpniu 1944 r. A czytając tę książkę dzieci mogą sądzić, że istotnie to była potęga i jedynie bohaterscy Polacy. Czy w obliczu tego my swymi wspomnieniami możemy wykazać że prowadziliśmy jakąś walkę?

Wymieniłem w swoich wspomnieniach nazwiska Nadelina i Sankowa celowo, by wykazać że ta akcja bojowa w Wólce Orłowskiej nie miała miejsca, bo ci dwaj byli stale za mną w kontakcie.

[zdj. 14] Zdarzenia, które nie miały miejsca i stanowisko zastępcy komendanta MO.

ZAŚWIADCZENIE

Nr DK-0060/W

Warszawa, dnia 1.06. 1964 r.

Zaświadcza się, że
Obywatel

KUKIEŁKA Bolesław

(nazwisko i imię)

s. Stanisława

(imię ojca)

za udział
w walkach z hitlerowskim okupantem
w latach 1939-1945
został przez kompetentne władze

odznaczony

KRZYŻEM SREBRNYM

ORDERU VIRTUTI MILITARI

SZEF DEPARTAMENTU KADR MON

Jerzy Fonkiewicz
General Brygady

ZAŚWIADCZENIE

Nr DK-6791/W

WARSZAWA
dnia 3.01. 1968 r.

Zaświadcza się, że
Obywatel

KUKIEŁKA Bolesław

(nazwisko i imię)

Stanisław

(imię ojca)

za udział
w walkach z hitlerowskim okupantem
w latach 1939-1945
został przez kompetentne władze

odznaczony

ZŁOTYM KRZYŻEM ZASŁUGI

Z MIECZAMI

SZEF DEPARTAMENTU KADR MON

ZAŚWIADCZENIE

Nr DK-6792/W

WARSZAWA
dnia 3.01. 1968 r.

Zaświadcza się, że
Obywatel

KUKIEŁKA Bolesław

(nazwisko i imię)

Stanisław

(imię ojca)

za udział
w walkach z hitlerowskim okupantem
w latach 1939-1945
został przez kompetentne władze

odznaczony

KRZYŻEM WALECZNYCH

SZEF DEPARTAMENTU KADR MON

[zdj. 15] Zaświadczenia- ordery.

Zař. 2.

Zatměndrem

byn. bep. v MBSR.

bata. 17. 1954.

306

Wersna 8.5.54.

Witich
muonim per
Muskup.
20. 3. 54.
Off.

Go

bynektora bep. v MBSR.
ptk. Brytigel

KOP

Raport

- O zezwolenie na zaniechanie dobrego
- prowadzenia agenturalnego rozpracowa-
- nia krypt. "Pera" na Kubietha Bolestawa.

Z uwagi na to że gt. figurant rozpracowania Kubietha Bolestawa zezwolenia z planowanej uiszki za granic i ujez nit sie przed utadrami proburator kinni w dniu 19.3.54. stauram uenise o zaniechanie prowadzenia sprawy zel agenturalnego rozpracowania.

Sprawa "Pera" przemianowei na grup us obremusyn, a Kubietha i esoly z nim zuzrane usize pod agentu ralna obremusyn.

Kier. Selji II Spols. II bep. v
Kusnier

[zdj. 16] Wniosek o zaniechanie prowadzenia sprawy.

[zdj. 17] Wycieczka do Bułgarii zorganizowana przez B. Kukielkę dla plantatorów tytoniu

Stale obserwuje mnie jeden z oficerów UB, nazwiskiem Huszcza. Pytam go o powód. Bo bardzo dużo o was słyszałem, odpowiada.

- Dobrze czy źle pytam?

- I tak i tak, ale słyszałem, że jesteście bardzo odważni.

- I zdaje się wam?

- Że tak jest.

Podaję ten fakt bo ma on znaczenie. W okresie późniejszym twierdzą: „Musimy go wykończyć bo na wypadek zmiany on nas zlikwiduje.” Rozbrojonego komendanta przeniesiono do Żółkiewki oddalonej o 20km od Tarnogóry. Nie wiem jak go powiadomiono, że jestem w Tarnogórze. W każdym razie przyjechał bryczką pod mój dom, jeżdżąc tam i z powrotem. UB odjechało, Radecki też. Po kilkudziesięciu minutach policjanci przyjechali i stwierdzili, że Radecki wraca. W tym czasie podjechała bryczka i dwaj pijani Sowieci wystrzelili pod oknem wpadli do mieszkania. Rozbrojony przeze mnie wykrzykiwał: „Ubijom, ty mienia obezruzył ty mienia ruku poranił”. Gdyby nie było milicji to z Soboniem rozbrolibyśmy ich, ale nie wiedziałem jak zareagują milicjanci. Wpadł Radecki i poinformował o dokumencie z ministerstwa. Ale Sowiec odepchnął go psiocząc na niego i ministra. Milicja zareagowała oddzielając Radeckiego i mnie od Sowieców. Pojechaliliśmy z Radeckim do Krasnegostawu. W Krasnymstawie zebrali się wszyscy oficerowie UB oraz Jewiecki, który został powołany w miejsce Wasilewskiego.

Jewiecki pyta mnie:

- Poczemu ty jewo obezruzył ?

- Oddałem broń

- No da

- Dostał po pysku, pytam Jewieckiego.

- No niet

- Słuchaj Jewiecki zwyczajnie nie dałem się świni zabić.

- Prawilno skazał, choroszo dzdziałł, odparł Jewiecki.

Z Jewieckim, przy udziale Sobonia spotkałem się w ramach tych rzekomych zwolnień żołnierzy BCh, ale okazało się, że to nie leży w jego możliwości jak i ministra Radkiewicza. Zwolnił dwóch, którzy byli jeszcze w więzieniu (Suszka i Gmura). O innych powiedział: Ich zdzieś niet. W trakcie wymiany zdań powiedziałem mu, że władze w Polsce tworzą z Ukraińców. Na pytanie jaką władzę podałem mu nazwiska oficerów UB: Oleksy, Dzida, Dawidziuk, Huszcza, Romanek, Matwiejczuk.

Szybko zareagował. Budziesz szefom UB ? - zapytał. To wsiech wybrosim, Dawaj swoich ludiej. Siewodnia eto dzdziałamy.

- Odpowiedziałem, jak pytam o aresztowanych to powiadasz, że „ich zdzieś niet”. To jak mnie zrobisz szefom UB.

- To liogko. Wot ja pozwoniu w Lublin. Nada cztoeby zdzieś szefom UB był Janusz i dzdziałano. Nie chcesz. Wybrosim Ukraińcow i szto dalsze dietł?

[zdj.18] Dokładny opis rozmowy.

minut został obstawiony mój dom przez miejscowy posterunek MO. Następnie przyjechała powiatówka z Radeckim. Czekają u sąsiada. Jest UB, ale nikt nie wchodzi do mojego domu choć jest nas tylko trzech (poza mną jest Michoński oraz dowódca oddziału dywersyjnego BCh Aleksander Soboń). W końcu Michoński udaje się do zgrupowanych i pokazuje posiadany dokument, jednocześnie informując, że taki i ja posiadam. Wówczas wszyscy ważniejsi wchodzi do mego domu, ciekawość zobaczenia groźnego bandyty. Radecki, udając ucieszonego z takiego rozwiązania, pyta dokąd mam zamiar wyjechać. Odpowiadam, że do Lublina. Oferuje pomoc. Jedźcie ze mną a w Krasnymstawie pomogę załatwić wam jakiś samochód okazyjny.

Stale obserwuje mnie jeden z oficerów UB, nazwiskiem Huszcza. Pytam go o powód.

Bo bardzo dużo o was słyszałem, odpowiada.

Dobrze czy źle pytam?

-I tak i tak, ale słyszałem, że jesteście bardzo odważni.

-I zdaje wam się?

-że tak jest.

Podaję ten fakt bo ma on znaczenie. W okresie późniejszym twierdzili: „Musimy go wykończyć bo na wypadek zmiany on nas zlikwiduje. Po rozbrojeniu komendanta przeniesiono o 20 km do Żólkiewki. Nie wiem jak go powiadomiono, że jestem w Tarnogórze. W każdym razie przyjechał bryczką pod mój dom, jeżdżąc tam i z powrotem. UB odjechało, Radecki też. Po kilkudziesięciu minutach policjanci przyjechali i stwierdzili, że Radecki wraca. W tym czasie podjechała bryczka i dwaj pijani Sowieci wystrzelili pod oknem, wpadli do mieszkania. Rozbrojony przeze mnie wykrzykiwał: „Ubijom, ty mienia obezrużył ty mienia ruku poranił”. Gdyby nie było milicji to z Soboniem rozbroilibyśmy ich, ale nie wiedziałem jak zareaguje milicja. Wpada Radecki i informuje o dokumencie z ministerstwa. Ale Sowiet odepchnął go psiocząc na niego i ministra. Milicja zareagowała oddzielając Radeckiego i mnie od Sowietów. Pojechaliśmy z Radeckim do Krasnegostawu. W Krasnymstawie zebrał się wszyscy oficerowie UB oraz Jewieckij, który został powołany w miejsce Wasilewskiego.

Jewiecki pyta mnie:

- Poczemu ty jewo obezrużył

- Oddałem broń

- No da

- Dostał po pysku, pytam Jewieckiego,

[zdj. 19] Dokładny opis rozmowy ciąg dalszy.

KOPIA

do którego o tym mówiła, b.d.b. służąca
która o wszystkim dokładnie wie. Służąca ta obecnie
ma zamieszkiwać na terenie pow. Zamość, względnie Biłgoraj.

Tajny współpracownik ps., Jarzab., w doniesieniu z dn.
26.X.59 r. podał, że w dniu 19.X.1959 r. przy odstawie tytoniu
w Borku, rozmawiał z Kukiełką w obecności kilku chłopów, których
nie zna. Kukiełka zaczął opowiadać, że w okresie żniwnym był na
Zjeździe centralnym plantatorów tytoniu w W-wie i w czasie
dyskusji nikt nie zabrał głosu, jedynie on zabrał głos i
Mówił, że stawiał sprawy chłopskie, że chłop jest krzyw-
dzony ze wszystkich stron. Za jego wypowiedzi Prezydium Zjazdu
posądzało go o usiłowanie rozbiicia Zjazdu. Nadmieniał, że gdy
przysłał mu odpis ze stenogramu jego wypowiedzi, to odczyta go,
ale wątpi w to, czy jego wypowiedź zostanie ujęta, bo może
cenzura wyrzucić jego wypowiedź. Dalej powiedział, że proponują
mu inspektora Związku przy Podokręgu, ale on tego stanowiska nie
przyjmie. W tym doniesieniu, Jarzab., podaje, że Kukiełka
dobrze żyje z Ub. b.d.b. zam. w okolicach Krasnegostawu,
który w ubiegłym roku był mężem zaufania na stacji wykupu tyto-
niu w Borku. Niezależnie od tego co wyżej, otrzymano szereg
materiałów, w których jest mowa o kontaktach Kukiełki oraz
jego poruszanie się w terenie.

II. Ocena posiadanych materiałów :

Oceniając posiadane materiały z punktu widzenia K.W.
należy stwierdzić, że nie odzwierciedlają one w całości działal-
ności fig. Kukiełki... w powiązaniu z innymi. Materiały te mówią
nam o zewnętrznych ruchach fig. a mało się w nich mówi o jego
zachowaniu się i wypowiedziach w swoim środowisku, jaką pozycję
on zajmuje w świetle obecnej sytuacji w Kraju i na arenie
międzynarodowej. Z powyższego nasuwa się taki wniosek, że powo-
dem takiej sytuacji jest brak agenturalnego dotarcia do fig.
Kukiełki a w związku z tym zachodzi konieczność w planowanych
przedsięwzięciach uwzględnić werbunek tajnego współpracownika
pod fig. Kukiełki... Bolesława..

III. Planowane przedsięwzięcia :

- 1/ Posiadana agentura w obecnej chwili nie ma na bieżąco
dotarcia do fig. Kukiełki... materiały, jakie wpływają
przypadkowe.

[zdj. 20] Druga kartka; Fragment streszczenia agencyjnego rozpracowania pod kryptonimem

Rudy.

Ośrodek KARTA

Archiwum Wschodnie, Archiwum Peerelu, Indeks Represjonowanych
Polski „Memorial”, Historyczna Agencja Informacyjna
Wydawnictwo KARTA, Pismo Historyczne „Karta”

02-536 Warszawa, ul Narbutta 29, tel. 48-07-12, tel./fax 48-07-28

Warszawa, 17 czerwca 1994

Szanowny Panie,

dziękujemy, że zechciał Pan uczestniczyć w ogłoszonym przez nas konkursie. Praca Pana nie spełnia jednak, niestety, podstawowego kryterium — nie jest dziennikiem, stąd nie mogła być oceniana przez Jury. Ma jednak duże walory jako źródło wiedzy o minionym czasie, cieszymy się więc bardzo, że trafiła do naszego archiwum — wzbogaci gromadzony przez nas zbiór wspomnień i relacji świadków najnowszej historii.

Z Archiwum Peerelu, które utworzyliśmy, by przechować to, co w poprzednich dziesięcioleciach ocaliło społeczeństwo, korzystają badacze dziejów najnowszych, pisarze, publicyści. My sami w pracach wydawniczych często będziemy sięgać do tego zbioru, szukając ciekawych spraw i ludzi.

Przy udostępnianiu pracy respektowane będą wszystkie Pana zastrzeżenia, w razie publikacji całości lub fragmentów — prawa autorskie.

Jeśli uzna Pan, że mógłby w jakiś sposób jeszcze dopełnić nadesłaną pracę: innymi zapisami, dokumentami, zdjęciami — bardzo o nie prosimy.

Załączamy ulotkę Ośrodka, licząc na stały kontakt z Panem.

Pozdrawiamy serdecznie

Komisarz Konkursu

Alicja Wancierz-Gluza

[zdj. 21] Ośrodek KARTA, praca konkursowa o życiu Kukielki, nie przeszła dalej, ponieważ nie była dziennikiem.

DYPLOM

„Dziennik Ludowy”
Zakład Historii Ruchu Ludowego
i Ludowa Spółdzielnia Wydawnicza

przyznały:

Wyróżnienie

Bolesławowi Kukietce

w konkursie:

*„Chłopi w walce o niepodległość
— ich udział w konspiracji
w czasie II wojny światowej”*

Z ludowym pozdrowieniem
Przewodniczący Sądu Konkursowego
gen. bryg. Franciszek Kamiński

Warszawa 8 stycznia 1988 r.

[zdj. 22] Wyróżnienie za udział w konkursie.

INSTYTUT PAMIĘCI NARODOWEJ

Komisja Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu

ODDZIAŁ W LUBLINIE

ul. Szewska 2, 20-086 Lublin tel. (0-81) 53-63-421 fax 53-63-412
Biuro Udostępniania i Archiwizacji Dokumentów
Oddziałowe Biuro Udostępniania i Archiwizacji Dokumentów
w Lublinie

Znak: BU Lu-552-371/02

BU Lu-552-47/02

W. Pan

Bolesław Kukielka

Tarnogóra

22-375 IZBICA

Z A Ś W I A D C Z E N I E

Na podstawie art. 217 § 2 pkt 1 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2000 r., Nr 98 poz. 1071), w związku z wniesieniem przez Pana Bolesława Kukielkę pytania (**Wniosek nr WP-Lu-371**), o którym mowa w art. 30 ust. 2 ustawy z dnia 18 grudnia 1998 r. o Instytucie Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu (Dz. U. z 1998 r. Nr 155, poz. 1016 z późn. zm.), Oddziałowe Biuro Udostępniania i Archiwizacji Dokumentów w Lublinie zaświadcza, na podstawie posiadanych i dostępnych dokumentów zgromadzonych w Instytucie Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu, że Pan **Bolesław Kukielka** s. Stanisława i Katarzyny z d. Rysek, ur. 27 listopada 1916 r. w Tarnogórze **jest pokrzywdzonym** w rozumieniu art. 6 w/w ustawy.-----

Lublin, dnia 3 czerwca 2002 r.

Naczelnik Oddziałowego
Biura Udostępniania i Archiwizacji
Dokumentów w Lublinie

Leon Popek
Leon Popek

MS

[zdj. 24] Zaświadczenie o tym, że Bolesław Kukielka jest pokrzywdzonym.

Prezydent
Rzeczypospolitej Polskiej

Warszawa, 18 czerwca 2012 roku

Pan
Bolesław Kukielka

Wielce Szanowny Panie!

Z okazji jubileuszu 220. rocznicy ustanowienia Orderu Wojennego Virtuti Militari proszę przyjąć wyrazy głębokiego szacunku wraz najserdeczniejszymi powinszowaniami.

Najwyższe polskie odznaczenie wojskowe zostało ustanowione w dniu 22 czerwca 1792 roku przez króla Stanisława Augusta Poniatowskiego, aby uczcić bohaterów stoczonej cztery dni wcześniej bitwy pod Zielenicami. Ta sławna wiktoria nie przechyliła losów wojny, toczonej w obronie uchwalonej rok wcześniej Konstytucji 3 Maja. Na wieczne czasy jednak zapisała się w księdze chwały oręża polskiego, a piętnastu jej uczestników – oficerów i żołnierzy, na czele z księciem Józefem Poniatowskim i generałem Tadeuszem Kościuszką – otworzyło poczet uhonorowanych tym wojennym orderem.

Od tamtego czasu odznaczonych zostało blisko 25 tysięcy najdzielniejszych z dzielnych obrońców granic Ojczyzny. Zastępy Dam i Kawalerów Orderu Wojennego Virtuti Militari to wielka wspólnota najlepszych córek i synów Rzeczypospolitej. Są wśród nich uczestnicy wojen Rzeczypospolitej z 1792 i 1794 roku, legioniści generała Henryka Dąbrowskiego, żołnierze Księstwa Warszawskiego, powstańcy listopadowi i styczniowi, żołnierze Polskiej Organizacji Wojskowej i Legionów Polskich, żołnierze Wojska Polskiego z okresu walki o niepodległość i granice Drugiej Rzeczypospolitej i wojny z bolszewikami 1920 roku, wreszcie uczestnicy II wojny światowej – obrońcy z Września 1939 roku, żołnierze Armii Krajowej i innych organizacji zbrojnych Polski Podziemnej oraz Polskich Sił Zbrojnych na Zachodzie i w ZSRR.

Wszyscy oni tworzą sztafetę pokoleń, których niezmiennym dążeniem była suwerenna Rzeczpospolita. To doborowa gwardia najwybitniejszych i najodważniejszych, którzy przez 220 lat stawali pod biało-czerwonym sztandarem gotowi bić się do ostatka, a gdy to okazywało się konieczne, gotowi złożyć na ołtarzu narodowej sprawy ofiarę własnego życia.

W obliczu tych zasług składam dzisiaj w imieniu całego Narodu najwyższy hold wszystkim uhonorowanym tym dostojnym odznaczeniem. Łączę się z Państwem w poczuciu Waszej słusznej dumy z własnych dokonań, które znacząco przyczyniły się do odrodzenia suwerennej i demokratycznej Polski. Z głębi serca życzę Panu wielu lat w zdrowiu i pokoju ducha, by w gronie bliskich i przyjaciół mógł Pan nadal pełnić tę piękną służbę strażnika historii i widomego znaku chwały i miłości Rzeczypospolitej.

[zdj. 24] Zaproszenie przez prezydenta Bronisława Komorowskiego na uroczystość z okazji ustanowienia Orderu Virtuti Militari.

Dzień 14 sierpnia 2003 rok
Program zebrania KKOWVM
Oddziału Wojewódzkiego w Lublinie

1. Otwarcie zebrania z powitaniem gości.
2. Wybór przewodniczącego i sekretarza zebrania.
3. Przyjęcie porządku obrad.
4. Wybór prezydium zebrania.
5. Odegranie hymnu państwowego.
6. Znaczenie Orderu Wojennego Virtuti Militari.
7. Wręczenie Orderów Virtuti Militari.
8. Wręczenie legitymacji członkowskich.
9. Wybór Komisji wyborczej, skrutacyjnej i uchwał.
10. Sprawozdanie z działalności Zarządu Oddziału Wojewódzkiego KKOWVM w Lublinie.
11. Dyskusja nad sprawozdaniem.
12. Wybór Zarządu i Komisji Rewizyjnej.
13. Ukonstytuowanie się Zarządu Oddziału KKOWVM i Komisji Rewizyjnej.
14. Podjęcie uchwał i zakończenie zebrania.

Zaproszenie dla członków Klubu służy
jako mandat.
Prosimy o niezwłoczne przybycie.

Klub Kawalerów Orderu Wojennego
Virtuti Militari
Oddział Wojewódzki
w Lublinie
ma zaszczyt zaprosić

Sz.P. *Bolesława*.....

Kukielka.....

na I-sze wybory w/w Klubu
w dniu 14 sierpnia 2003 r. o godz. 10.00,
drugi termin godz. 10.30
w Sali Kolumnowej
Lubelskiego Urzędu Wojewódzkiego
w Lublinie
ul. Spokojna 4

Za Zarząd

ppłk. w st. spocz. Jan Rarot, ppłk. w st. spocz. Janusz Stronisk

[zdj. 25] Program zebrania Klubu Kawalerów Orderu Virtuti Militari.

[zdj. 26] jak wyżej, pierwsza strona programu.

[zdj. 27] Grób Bolesława Kukielki Napis na pomniku: *Czasem cały świat oznacza mniej niż jeden człowiek którego brak.*

Bibliografia:

Źródła

rozmowa z Panią Barbarą - córką Bolesława Kukiełki
dokumenty udostępnione przez Panią Barbarę (aneks)

Opracowania

Czuba Paweł, Wojtal Jan, *Walczyli na ziemi krasnostawskiej*, Warszawa 1979.

Gmitruk Janusz, *Bataliony Chłopskie*, Warszawa 2020.

Gmitruk Janusz, Matusak Piotr, Nowak Jan, *Kalendarium działalności bojowej Batalionów Chłopskich 1940-1945*, Warszawa 1983.

Jóźwiakowski Jerzy, *Armia Krajowa na Zamojszczyźnie*, t.1, Lublin 2007.

Niedźwiedź Józef, *Leksykon historyczny miejscowości dawnego województwa zamojskiego*, Zamość 2003.

Powiatowy Urząd Bezpieczeństwa Publicznego w Krasnymstawie w latach 1944-1956, pod red. Jacka Romanka, Warszawa 2008.

Szyprowski Bartłomiej P., *Z moich kości i z mojej krwi powstanie prawdziwy Polak...II Inspektorat Zamojski Armii Krajowej (marzec 1948-grudzień 1954)*, Warszawa 2021.